

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ

Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

«Затверджую»

В.о. декана факультету управління і

технологій

д.е.н., проф.

Боняр С.М.

2023 р.

ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

галузь знань: 07 Управління та адміністрування

спеціальності: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

КИЇВ – 2023

Програма переддипломної практики розроблена для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Розробники:

професор кафедри фінансів, обліку і оподаткування, д.е.н., проф. Кравченко О.О.
завідувач кафедри фінансів, обліку і оподаткування, к.е.н., доц. Шуляренко С.М.
доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, к.е.н., доц. Андрєєва О.В

СХВАЛЕНО:

На засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування

Протокол № 1 від 29.08.2023 року

РЕКОМЕНДОВАНО:

Вченою радою Інституту управління, технологій та права
Протокол № 1 від 30.08.2023 року

СТРОК ДІЇ:

З 01.09.2023р. по 31.08.2024р.

ВВОДИТЬСЯ В ДІЮ:

З 01.09.2023р

Розробники програми:

Кравченко О.О., проф. каф. ФОО, д.е.н., проф.

Шуляренко., зав. каф. ФОО, к.е.н., доц.

Андрєєва О.В, доц. каф. ФОО, к.е.н., доц.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Мета і завдання практики.....	5
2 Організація і керівництво практикою.....	5
3 Календарний план проходження переддипломної практики.....	8
4 Зміст переддипломної магістерської практики.....	8
5 Методи контролю, форма звітності.....	11
Список рекомендованої літератури.....	15
Додатки.....	20

ВСТУП

Переддипломна практика магістрів є важливим і заключним етапом професійної підготовки. Вона дає можливість реально застосувати одержані теоретичні знання для поглибленого аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства (організації або установи), виявити слабкі місця й недоліки цієї діяльності, визначити шляхи та методи їх подолання, розробити й обґрунтувати пропозиції з удосконалення процесів фінансово-економічної діяльності, планування, організації, контролю та звітності суб'єктів господарювання в сучасних умовах.

За час проведення переддипломної практики на підприємстві студенти повинні узагальнити отримані теоретичні знання, статистичні дані, виконати відповідну аналітичну роботу, зробити потрібні практичні висновки, сформулювати основну текстову частину магістерської роботи.

Переддипломна практика проводиться для студентів спеціальності: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування на 2 курсі навчання, її тривалість 120 годин згідно з навчальним планом в календарні терміни, що передбачені затвердженим графіком навчального процесу.

Програма науково-дослідної практики складена на підставі Положення «Про проведення практики студентів Державного університету інфраструктури та технологій» і відповідає навчальному та робочому навчальному планам за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Інформаційними джерелами щодо написання звіту з практики є фінансово-економічні документи підприємств/установ-баз практики, закони України, нормативно-правові документи, що затверджені державними органами влади.

1 Мета і завдання практики

Метою переддипломної практики є дослідження практичних питань, які висвітлюють обрану тему дослідження та поставлені керівником для виконання магістерської роботи, ретельне вивчення об'єкту роботи, визначення, яким чином вирішуються, або можуть бути вирішені питання, які необхідні для розкриття обраної теми. Основним результатом цієї практики є збір необхідної для написання магістерської роботи статистичної та фінансової звітності, емпіричного матеріалу, що характеризує участь підприємства у інвестиційному процесі, грошово-кредитних операціях та інших видах діяльності підприємства.

Завдання практики:

– ознайомлення зі структурою, організацією та технологією виробництва підприємства, яке є базовим при написанні магістерської роботи, особливостями його функціонування;

– дослідження змісту економічної, технічної, фінансової та іншої документації, яка буде потрібна в ході виконання роботи;

– аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства, розрахунок і оцінка основних фінансових показників, розробка і обґрунтування пропозицій щодо удосконалення діяльності підприємства, підвищення ефективності його функціонування;

– вивчення особливостей використання інформаційних технологій в діяльності підприємства.

Переддипломну практику студенти проходять в організаціях, на підприємствах різних галузей і сфер діяльності, різних форм власності, які займаються господарчою діяльністю, у банках та фінансово-кредитних установах, державні фінансові органи. Загальна тривалість практики для студентів визначається навчальним планом. При визначенні бази практики враховується можливе місце роботи студента.

2 Організація і керівництво практикою

Керівниками практики призначаються представники кафедр та підприємства (організації чи установи), де проводиться практика.

Практика проводиться згідно з навчальним планом підготовки магістрів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа і страхування» та цією програмою практики.

Направлення студентів на практику здійснюється на підставі наказу ректора.

Методичне керівництво переддипломною практикою студентів здійснює кафедра фінансів, обліку і оподаткування згідно з фаховою спеціалізацією. Керівництво практикою студентів від підприємства здійснюють керівники відповідних відділів, які призначаються наказом керівника підприємства чи установи.

Права і обов'язки студента-практиканта

Студент-практикант має право:

- самостійно, з погодженням завідувача кафедри, підібрати для себе місце проходження практики та запропонувати його для використання як базу практики;

- бути зарахованим, за наявності вакантних місць, на штатні посади, якщо виконувана робота відповідає умовам програми практики.

Студент-практикант зобов'язаний:

- своєчасно прибути на базу практики;
- скласти, відповідний з програмою календарний графік проходження практики;

- не порушувати дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії на підприємстві чи в установі, де проходить практика;

- своєчасно виконувати затверджений календарно-тематичний план проходження виробничої практики, вказівки керівників практики;

- вести записи в щоденнику, який після закінчення практики підписує безпосередній керівник практики;

- регулярно вести записи до текстової частини звіту, узгодивши їх з керівником практики;

- своєчасно і якісно готувати передбачені програмою матеріали до документальної частини звіту.

Обов'язки керівників практики

Керівник практики від університету зобов'язаний:

- здійснювати контроль за виконанням програми практики згідно із встановленого графіку;

- проводити консультації для студентів з питань переддипломної практики;

- перевіряти щоденники практики та звіти практикантів;

- доповідати на засіданнях кафедри про хід виконання програми практики кожним студентом.

Керівник практики від організації зобов'язаний:

- призначити із числа провідних спеціалістів безпосередніх керівників практики;

- доручати практичну роботу у відповідності з функціональними обов'язками працівників підрозділу;

- надавати консультації та забезпечувати дотримання студентами графіку проходження практики;

- перевіряти якість і достовірність звітів про виробничу практику та дати загальну оцінку у вигляді відгуку;

- висловити свою думку про доцільність використання студента-практиканта після закінчення університету на відповідних посадах;

- повідомляти в університет про випадки порушення студентом трудової дисципліни та інші порушення.

Основні етапи проходження практики:

1. Студент до відбуття на практику повинен отримати інструктаж від керівника практики і:

- щоденник;
- два примірники календарного графіка проходження практики (один – для студентів і один – для керівника практики від підприємства);
- направлення на практику (за необхідності).

2. Студент, прибувши на базу практики, повинен подати керівникові від підприємства чи установи щоденник, пройти інструктаж з техніки безпеки й пожежної профілактики, ознайомитися з робочим місцем, правилами експлуатації оргтехніки та іншого устаткування та уточнити план-графік проходження практики.

3. Під час проходження практики студент зобов'язаний суворо дотримуватися правил внутрішнього розпорядку, прийнятих на базі практики.

4. Звіт про практику студент складає відповідно до календарного графіку проходження практики та додаткових вказівок керівників практики від ВНЗ і від підприємства.

5. Практика студента оцінюється за 100-бальною системою та зараховується нарівні з іншими дисциплінами навчального плану, що вивчаються у ДУІТ.

Правила ведення та оформлення щоденника

1. Щоденник – основний документ студента під час проходження практики.
2. Коли студент проходить практику за межами міста, у якому знаходиться ВНЗ, щоденник для нього є також посвідченням про відрядження, що підтверджує тривалість перебування студента на практиці.
3. Під час практики студент щодня коротко повинен записувати в щоденник усе, що він зробив за день для виконання календарного графіка проходження практики. Докладні записи веде в робочих зошитах, які можуть бути продовженням щоденника.
4. Не рідше, ніж раз на тиждень, студент зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівникам практики від вузу і від бази практики, які перевіряють щоденник, дають письмові та усні зауваження, додаткові завдання.
5. Після закінчення практики щоденник, разом із звітом, має бути переглянутий керівниками практики, які складають відгуки і підписують його.
6. Оформлений щоденник разом із звітом студент повинен здати на кафедру.

3 Календарний план проходження переддипломної практики

№	Види роботи	Тривалість днів/годин
1	Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці	1
2	Загальне ознайомлення з підприємством-базою практики	4
3	Ознайомлення із організацією та технологією виробництва підприємства, особливостями його функціонування	3
4	Вивчення змісту економічної, технічної, фінансової та іншої документації бази практики	4
5	Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства, розрахунок і оцінка основних фінансових показників за даними бухгалтерської звітності	6
6	Розробка конкретних заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства	5
7	Вивчення особливостей використання інформаційних технологій в діяльності підприємства	3
8	Оформлення звіту	2
	Всього	28

4 Зміст переддипломної практики

Програма переддипломної практики магістрів передбачає врахування обраної студентами теми та направлена на поглиблення практичної підготовки студентів з організації управління, фінансової безпеки і економіки виробництва, планування фінансово-господарської діяльності, використання основних і оборотних засобів, організації матеріально-технічного постачання тощо.

Завдання переддипломної практики визначається індивідуально для кожного студента керівником дипломної роботи у відповідності з обраною ним темою. З урахуванням цього визначаються база практики, її зміст, необхідні структурні підрозділи, функціонування яких має відношення до теми магістерської роботи.

Програма практики та перелік завдань уточнюються з керівником практики від виробництва та спеціалістом відповідного виробничого підрозділу. За необхідності здійснюється корегування індивідуальних завдань після консультацій з керівником роботи від виробництва. Індивідуальний характер завдання передбачає, разом з тим, дотримання кожним студентом загальних вимог. Це вивчення наступних питань:

- 1) напрямки і види діяльності підприємства;
- 2) організаційна структура управління підприємством;
- 3) аналіз фінансової діяльності підприємства, її економічних показників, оцінка перспектив їх подальшого розвитку;
- 4) розробка конкретних заходів та пропозицій щодо підвищення

ефективності діяльності суб'єкту господарювання;

5) використання інформаційних технологій в процесі управління фінансовою діяльністю.

Програма переддипломної практики на підприємствах

Метою практики є вивчення організації фінансової діяльності економічних служб підприємства (організації, установи).

Під час проходження переддипломної практики на підприємстві студент повинен зосередити увагу на таких основних напрямках:

- структура управління та організація фінансової роботи на підприємстві;
- аналіз формування та розміщення фінансових ресурсів підприємства;
- порядок формування та розподілу прибутку на підприємстві;
- оподаткування діяльності підприємства;
- оцінка фінансового стану підприємства.

Програма переддипломної практики у банківських установах

Метою практики залежно від обраної теми магістерської роботи може бути вивчення організації діяльності банку, а саме:

- його правових і економічних основ діяльності;
- організаційної та управлінської структури;
- платоспроможності і ліквідності банку;
- кредитного потенціалу, ресурсів і пасивних операцій;
- методів оцінки кредитоспроможності клієнтів банків;
- організації розрахункових операцій банків, їх удосконалення на сучасному етапі;
- організації валютних операцій, обліку;
- оподаткування та аналіз фінансових результатів діяльності банку.

Практикант обов'язково повинен надати характеристику банківській установі та визначити її місце у банківській системі України (за обсягами активів, капіталу, прибутку, зобов'язань), проаналізувати основні показники її діяльності (доходи, витрати, прибуток, розмір кредитного портфелю, депозитного портфелю, кількість відділень, кількість працюючих, тощо).

Програма переддипломної практики в страхових компаніях

Метою практики є ознайомлення з діяльністю страхової компанії та набуття студентами практичних навичок у вибраній сфері.

Під час проходження переддипломної практики в страховій компанії студент повинен зосередити увагу на таких основних напрямках:

- правові та економічні основи діяльності страхових компаній;
- управлінська та організаційна структура страховика;
- страхові послуги;
- перестраховування і співстраховування;
- фінансово-економічна діяльність страхових організацій;
- порядок формування страхових резервів;
- аналіз основних економічних показників діяльності за останні 3 роки, в т.ч. активів, капіталу, страхових резервів, чисельності працюючих за категоріями, доходів, витрат, прибутку, тощо;
- оцінка фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії;

- фінансова звітність страхової компанії.

Програма переддипломної практики в податкових органах

Метою практики у податкових органах є ознайомлення з організацією податкової служби та її діяльності, а також вивчення наступних питань:

- організаційні основи діяльності податкових органів;
- облік платників податків та оперативний аналіз надходжень;
- особливості адміністрування податків та зборів;
- контроль за своєчасним нарахуванням та сплатою платежів до бюджетів усіх рівнів;
- порядок застосування фінансових санкцій та адміністративних стягнень до порушників податкового законодавства.

Програма переддипломної практики в головних фінансових управліннях обласних державних адміністрацій, фінансових управліннях міських держадміністрацій, фінансових управліннях районних держадміністрацій

Студент повинен ознайомитись із структурою фінансового органу, правами та обов'язками його працівників, з роботою бюджетного відділу, функціональними обов'язками його працівників, а також вивчення наступних питань:

- місце фінансових управлінь в організаційній структурі державних органів;
- ознайомлення з бюджетним процесом;
- вивчення організації роботи фінансового органу щодо аналізу доходів бюджету і економічного аналізу;
- фінансування апарату управління.

Програма переддипломної практики в органах державного казначейства

Студент повинен ознайомитись із структурою органів Державної казначейської служби України, правами та обов'язками його працівників.

Під час проходження практики в казначействі студент повинен ознайомитись із організацією роботи та функціями за такими напрямками:

- порядок забезпечення бюджетних надходжень;
- здійснення видатків державного і місцевих бюджетів та організація міжбюджетних відносин;
- організація обслуговування кошторисів головних розпорядників коштів та інших клієнтів;
- ознайомлення з фінансово-господарською діяльністю органу держказначейства.

Програма переддипломної практики в бюджетних організаціях

Відповідно до пункту 6 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу України бюджетними установами визнаються органи, установи чи організації, визначені Конституцією України, а також установи чи організації, створені у встановленому порядку органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування, які повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевих бюджетів. Бюджетні установи є неприбутковими.

Під час практики в бюджетній установі студенту необхідно зосередити увагу на таких основних напрямках:

- правові основи діяльності бюджетної установи;
- формування та затвердження кошторису доходів та витрат бюджетної організації;
- касове виконання кошторису, ведення бухгалтерського обліку та звітності.

Слід зазначити, що випускна робота магістра носить дослідницький характер, вона спрямована на удосконалення форм і методів управління фінансами підприємств та установ, в тому числі транспортної галузі. Повинна містити висновки щодо покращення фінансово-економічної роботи підприємства, організації праці робітників, зростання загальної ефективності функціонування підприємства. Наукова новизна та розроблені пропозиції за результатами дослідницької роботи повинні бути підкреслені в звіті про проходження практики та висвітлені у науковій статті/тезах доповіді, які і є завершальним етапом практики.

5 Методи контролю, форма звітності

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми.

Форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, підписаного і оціненого безпосередньо керівником бази практики.

Звіт складається у відповідності з програмою практики і з урахуванням індивідуального завдання та напрямом дослідження. Він повинен, у значній мірі, характеризувати роботу самого практиканта у виробництві, відобразити як і у якій мірі автор опанував виробничий процес, відображати самостійність студента у аналізі даних фінансової звітності. Тому за змістом і обсягом всі звіти будуть різноманітні.

Звіт супроводжується схемами, таблицями, рисунками, діаграмами, графіками і т. д. Письмовий звіт разом з щоденником подається на рецензування керівнику практики від університету. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики, висновки і рекомендації щодо покращення фінансово-економічної діяльності підприємства, список використаних джерел та додатки.

Звіт з практики повинен бути поданий у зброшурованому вигляді (швидкозшивач з прозорим верхом) з додержанням наступної структури складання звіту:

Титульний лист (Додаток Б).

ЗМІСТ – містить перелік приведених у звіті розділів і тем з вказівкою сторінок, додатків (Додаток В).

ВСТУП – повинен відображати мету та основні завдання практики, вказується об'єкт і перелік питань, що підлягає вивченню, дається характеристика інформаційної бази і методологія дослідження, зазначається обрана тема

магістерської роботи.

Основна частина (II розділи):

1 розділ: наводиться характеристика бази практики та проводиться аналіз її фінансово-економічної діяльності (з огляду на тему магістерської роботи).

У першому підпункті наводиться коротка організаційно-економічна характеристика об'єкта дослідження: назва підприємства, форма власності, господарський профіль, стислі відомості з історії підприємства; характеристика продукції, що випускається, або послуг, що надаються, їх специфіка; організаційна та виробнича структура бази практики.

У другому підпункті розкривається мета, завдання, джерела інформації для здійснення аналізу, суть організаційно-інформаційної моделі аналізу, її склад і зміст, пропонуються методики аналізу з обраної теми, розкривають важливість правильної організації аналітичного процесу за обраною темою на досліджуваному підприємстві. Розкривається зміст запропонованих методик, що спрямовані на удосконалення управління об'єктом в цілому та допоможуть обґрунтувати рекомендації з поліпшення окремих аспектів господарської діяльності і системи управління нею. Доцільно обґрунтувати (розробити нову, вдосконалити існуючу) послідовність проведення аналізу об'єкта дослідження магістерської роботи та склад економічних показників, навести формули для обчислення показників, що будуть використані під час проведення аналізу за темою роботи, дати їх коротку характеристику. При цьому основна увага повинна бути сконцентрована на впровадженні сучасних ефективних форм та методів організації аналізу, використанню комп'ютерних технологій.

Для проведення аналізу використовуються зіставні показники не менш, як за 3 останніх роки діяльності базового підприємства.

Окремі підпункти повинні містити результати розрахунку показників, які характеризують об'єкт теми магістерської роботи, їхній аналіз в динаміці та за структурою; розрахунок впливу на зміну показників окремих факторів; причини відхилень та відповідні висновки, виявлені резерви. Результати обчислення показників повинні бути наведені в табличному вигляді (Додаток В), у вигляді графіків та діаграм. Проміжні розрахунки наводити не слід, за необхідності їх можна винести в додатки.

Після таблиць, графіків, діаграм з цифровими показниками слід подати **висновки** стосовно значних відхилень показників від попередніх періодів або від оптимальних значень із зазначенням **причин** їх виникнення.

2 розділ: напрями покращення фінансово-економічної діяльності підприємства. Розділ може складатись з одного або декількох підпунктів і повинен включати обґрунтування варіантів управлінських рішень за результатами аналізу, проведеного в першому розділі та відповідні пропозиції/заходи: або щодо оптимізації величини і складу активів, пасивів, доходів, витрат, фінансових результатів тощо, або щодо підвищення ефективності використання засобів підприємства (перелік і сутність конкретних заходів, що стосуються теми); прогнозування змін показників у майбутньому. Студент повинен показати уміння використовувати на практиці отримані теоретичні знання основних прийомів аналізу, уміння пошуку резервів в прийнятті управлінських рішень.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ – студент робить узагальнюючі короткі висновки за підрозділами, наводить пропозиції щодо удосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства (установи, організації) за темою магістерської роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

ДОДАТКИ – подаються копії відповідних документів (форми, бланки, звітність, установчі документи, тощо), які студент відбирає та опрацьовує в процесі складання звіту.

Оформлення звіту

Максимальний розмір звіту з практики – 35 сторінок без додатків. Усі сторінки мають бути пронумеровані. Нумерація починається з титульного листа (але номер на ньому не ставиться), арабськими цифрами у правому верхньому куті.

Звіт має бути набраний на комп'ютері або написаний від руки з одного боку аркуша формату А4, кожна сторінка якого повинна мати наступні поля: зліва – 2,5 см, зверху – 2 см, знизу – 2 см, справа – 1 см.

Шрифт – 14, Times New Roman, інтервал між рядками – 1,5.

З нової сторінки пишеться **ВСТУП, НАЗВИ РОЗДІЛІВ, ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ**. Інтервал між назвою розділу і наступним або попереднім текстом має бути два рядки. Назва розділу пишеться великими літерами (наприклад, **НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «АБВ»**) по центру, назва підпункту (2.1 **Заходи щодо покращення фінансового стану ПАТ «Абв»**) – з великої літери, з абзацу, вирівнювання по ширині тексту.

Абзацний відступ має бути однаковим для всього тексту і дорівнювати 1,25 см. Не допускається: писати назву розділу на одному аркуші, а текст на іншому; переносити слова в заголовках і ставити крапки в кінці, окрім випадків, коли заголовки складається з 2-х речень.

Слова **ВСТУП, НАЗВИ РОЗДІЛІВ, ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ** пишуться великими літерами. Розділи нумерують арабськими цифрами (1, 2). Номери підпунктів складаються із номерів розділів і порядкових номерів підпунктів, наприклад, 2.1, 2.2, 2.3.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. *Наприклад*, таблиця 1.1 – це перша таблиця першого розділу. Слово «Таблиця» і заголовок пишуть з великої літери по ширині тексту, з абзацу. *Наприклад*:

Таблиця 1.1 – Показники структури активу балансу (Звіту про фінансовий стан) за 2020-2022 рр.

На усі таблиці в тексті повинні бути посилання (*наприклад*, «Показники для аналізу ліквідності представлені в табл.2.3»). Таблицю розміщують після першої згадки про неї. Якщо таблиця виходить за межі сторінки, дозволяється її продовжити на наступній сторінці. При цьому над таблицею зліва, з абзацу пишуться слова «Продовження таблиці 1.1» і/або «Кінець таблиці 1.1».

Рисунки мають нумерацію в межах розділу. *Наприклад*, в розділі 1 першою буде зображена схема організаційної структури підприємства. Під нею по центру пишеться: Рисунок 1.1 – Організаційна структура управління ТОВ «А».

Використані при написанні звіту нормативні документи повинні мати посилання на їх джерела у вигляді порядкового номеру, наведеного у списку використаної літератури, взятого у квадратні дужки. *Наприклад*: Особливості роботи банків регламентовані Законом України «Про банки і банківську діяльність» №2121 [41].

Після списку використаних джерел через два вільні рядки праворуч тексту студент вказує дату написання звіту і ставить особистий підпис.

Додатки у звіті оформляються як продовження роботи. Кожен додаток слід наводити з нової сторінки. Розміщуються додатки у порядку появи посилань у тексті основної частини (*наприклад*, «Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «А» на 31.12.20XX року наведено в додатку А»).

Додатки позначають великими літерами українського алфавіту, *наприклад*, «Додаток А», «Додаток Б», за винятком літер І, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Заголовки додатку пишуть посередині сторінки.

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок

Процес оцінювання знань студентів включає:

- перевірку керівниками практики звіту з практики;
- захист звіту студентом перед комісією.

Під час захисту оцінюються:

- повнота виконання програми практики та індивідуального завдання;
- рівень відповідей студента на запитання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії оцінювання
90-100	5 (відмінно)	A	Одержує здобувач, який змістовно розкрив усі програмні питання, виконав всі вимоги щодо оформлення звіту, при захисті продемонстрував одержані знання і навички.
82-89	4 (добре)	B	Одержує здобувач, який змістовно розкрив програмні питання, виконав всі вимоги щодо оформлення звіту, але при захисті помилявся у відповіді на поставлені запитання.
75-81		C	
67-74	3 (задовільно)	D	Одержує здобувач, який в своєму звіті при розкритті програмних питань припустився незначних помилок, в оформленні звіту є недоліки, при захисті роботи на поставлені запитання не було дано конкретних відповідей.
60-66		E	
35-59	2 (незадовільно)	FX	Одержує здобувач, який не розкрив питання програми, не дотримався вимог щодо оформлення звіту та при відповіді на запитання припускався значних помилок.
0-34		F	Одержує здобувач, який не прибув на базу практики, не виконав програму практики.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азаренкова Г.М. Фінансові потоки в системі економічних відносин: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. 328 с.
2. Алескерова Ю.В., Салькова І.Ю., Федоришина Л.І. Страховий менеджмент. Підручник. Вінниця: ВНАУ, 2019. 295 с
3. Андрєєва О.В. Управління інвестиційними процесами підприємств залізничного транспорту в умовах динамізації економічних циклів: дис. канд. екон. наук: 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). К., 2013. 197 с.
4. Банківські операції: навч.посіб. / Н.І.Демчук, О.В. Довгаль, Ю.П. Владика-Дніпро: Пороги, 2017, 461с.
5. Банківська система. навч.посіб. / Л.І. Катан, Н.І.Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. Дніпро: Пороги, 2017. 444 с. URL:<http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/12345678>
6. Банківська система: підручник / О.М. Тридід, Б.В. Самородов, І.М. Вядрова та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. Львів: «Новий Світ 2000», 2020. 536 с. URL:<https://ns2000.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/Bankivs-ka-sprava.pdf>
7. Белова І.В. Системний фінансовий ризик в Україні: методологія формування, оцінювання та регулювання: монографія. Суми: видавництво «Ярославна», 2015. 360 с.
8. Білоконь Т. М. Санація підприємств: організаційно-економічний механізм: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2010. 152 с.
9. Боярко І. М., Гриценко Л. Л., Рябенков О. В., Васильєва Т. А., Височина А. В. Стратегічне фінансове управління підприємством: монографія. Суми: Університетська книга, 2014. 175 с.
10. Бюджетна система: тенденції розвитку / [В.М. Мазярчук та ін.]; під ред. В.М. Мазярчука. Київ: «ФОП Лопатіна О.О.», 2019. 384 с. URL: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/2019-07-08-budget_book.pdf
11. Говорушко Т.А., Стецюк В.М., Толстенко О.Ю. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку. монографія.К.: ЦУЛ, 2012. 168с.
12. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436 – ІУ– ВР зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
13. Державна політика стабілізації фінансів підприємств: монографія / за ред. Даниленка. К.: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2011. 452 с.
14. ДСТУ 1.5:2015 Національна стандартизація. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів. URL: https://udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/03/DSTY_1_5_2015.pdf
15. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України: монографія / за заг. ред. Г.Т. Карчевої. Київ: Університет банківської справи,

2016. 279 с.

16. Інвестиційна привабливість підприємства: колект. монографія / за заг. ред. Т. Є. Андреевої. Харків: Панов А. М. [вид.], 2016. 89 с

17. Іонін Є. Є., Овчинникова М. М. Фінансова аналітика сучасного бізнесу: монографія. Донецьк, ДонНУ, 2012. 311 с.

18. Кащена Н. Б., Горошанська О. О., Польова Т. В. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу: монографія. Харків: ФОП Іванченка І. С., 2016. 196 с.

19. Кизим М.О., Забродський В.А., Зінченко В.А. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: монографія. Х.: ВД "ІНЖЕК", 2003. 144 с.

20. Клапків М. С. Страхування фінансових ризиків: монографія. Тернопіль: Економічна думка, Карт-бланш, 2002. 570 с.

21. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018р. № 2597-VIII– ВР зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>

22. Конституція України 254к/96-вр поточна редакція — Редакція від 01.01.2020 підстава [27-IX](#). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (дата звернення: __.__.20__)

23. Костирко Л. А. Фінансовий механізм сталого розвитку підприємств: стратегічні орієнтири, системи забезпечення, адаптація: монографія. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. 474 с.

24. Кравченко О. О. Фінансове планування на основі сценарних прогнозів на залізничному транспорті: дис. ... докт. екон. наук: 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Київ., 2015. 635 с.

25. Кравченко О.О. Сценарне фінансове планування і прогнозування на залізничному транспорті: теорія і практика: монографія. К.: ДЕГУТ, 2013. 300 с.

26. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика підприємства: теорія, методологія та практика застосування: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2007. 260 с.

27. Криленко В.І., Данік Н.В. Фінансовий менеджмент у банку. Навч. посіб. Миколаїв. 2017. 320 с.

28. Кузьмін О. Є. Формування та використання інвестиційних портфельів підприємства: методологія та інструментарій: монографія. Львів: Центр Європи, 2017. 189 с.

29. Лахтіонова Л.А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності: монографія. К.: Знання України, 2013. 1091 с.

30. Лачкова В.М., Лачкова Л.І., Шевчук І.Л. Фінансовий менеджмент у банку. Навч. посібник. Х.: 2017. 180 с.

31. Наглядова статистика Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#2>(дата звернення: __.__.20__)

32. Нові правила роботи банків і небанківських фінансових установ, що займаються кредитуванням, під час війни. UR:<https://bank.gov.ua/ua/news/all/novi-pravila-roboti-bankiv-i-nebankivskih-finansovih-ustanov-scho-zaumayutsya-kredituvannjam-pid-chas-viyni>(дата звернення: __.__.20__)

33. Олійник В. М. Фінансова стійкість страхових компаній: монографія. Суми: Університетська книга, 2015. 287 с.

34. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: __.__.20__)
35. Офіційний сайт інформаційного агентства «Мінфін». URL: <https://minfin.com.ua/ua/> (дата звернення: __.__.20__)
36. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/control/uk/index> (дата звернення: __.__.20__)
37. Оцінка економічної ефективності операційної та інвестиційної діяльності підприємств: монографія / за заг. ред. В. Я. Нусінова. Кривий Ріг: Чернявський Д. О., 2013. 248 с.
38. Пластун О. Л. Прогнозування фінансових ринків: сучасні концепції та нові підходи: монографія. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. 397 с.
39. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI – ВР зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
40. Пріоритетні напрями регіональної політики в економічній сфері (розвиток галузей та регіонального виробництва, бюджетне регулювання та фінансування): монографія / за заг. ред. Т. О. Журавльової. Павлоград: АРТ Синтез-Т, 2014. 363 с.
41. «Про банки і банківську діяльність» Закон України від 7.12.2000 р. №2121 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. (дата звернення __.__.20__)
42. «Про валюту і валютні операції» Закон України від № 2473-VI в редакції від 13.02.2020, підстава - 440-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>. (дата звернення __.__.20__)
43. «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» Закон України від 15.03.2022 р № 2120-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення __.__.20__)
44. «Про заставу» Закон України від 02.10.1992, № 2654-XII. Редакція від 15.08.2022. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T265400?an=1> X (дата звернення __.__.20__)
45. «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» Постанова від № v0064500-18 в редакції від 09.12.2021, підстава - v0136500-21 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text> (дата звернення __.__.20__)
46. «Про державний бюджет України 2023 року» Закон України від 03.11.2022 року, № 2710-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-IX#Text> (дата звернення __.__.20__)
47. «Про державний бюджет України 2022 року» Закон України від 02.12.2021 року, № 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення __.__.20__)
48. «Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах» Постанова від № v0064500-18 в редакції від 09.12.2021, підстава - v0136500-21 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text> (дата звернення __.__.20__)
49. «Про інвестиційну діяльність» Закон України від 18.09.91 р. № 1560 зі

змінами і доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>. (дата звернення __.__.20__)

50. «Про міждержавний лізинг» Конвенція від 25.11.98р. із застереженням Постановою КМУ № 713 від 28.04.1999р. зі змінами і доповненнями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_179(дата звернення __.__.20__)

51.«Про Національний банк» Закон України від 20.05.99 № 679 –XIV. зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. (дата звернення __.__.20__)

52.«Про обіг векселів в Україні» Закон України від 05.04.2001 № 2374-III зі змінами і доповненнями. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>(Дата звернення __.__.20__)

53. «Про особливості утворення публічного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування» Закон України від 23.02.2012 р. №4442-VI зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення __.__.20__)

54.«Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/4452-17>. (дата звернення __.__.2020)

55. «Про споживче кредитування» Закон України від 15.11.2016р. № 1734-VIII зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1734-19>. (дата звернення __.__.20__)

56. «Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні» Постанова НБУ від 15 грудня 2017 р. № 803-рш URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr803500-17#Text>(дата звернення __.__.20__)

57. «Про платіжні послуги» Закон України. Документ 1591-IX. Редакція від 01.02.2023.URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>(дата звернення __.__.20__)

58. «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Закон України від 2664-III в редакції від 01.08.2022, підстава - 1591-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>(дата звернення __.__.20__)

59. «Про фінансовий лізинг» Закон України від 16 грудня 1997р.: за станом на 16 січня 2004 р. № 723/97 зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення __.__.20__)

60.«Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» Закон України від 23 лютого 2006 р., в редакції від 29.07.2023 р., підстава - 3229-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення __.__.20__)

61. Прохорова В. В., Проценко В. М., Чобіток В. І. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування: монографія. Херсон: Грінь Д. С. [вид.], 2016. 287 с.

62. Ринково-орієнтоване управління інноваційним розвитком: монографія / за ред. С. М. Ілляшенка. Харків: Діса плюс, 2015. 448 с.

63.Сословський В. Г., Москаленко О. В., Соколовська І. В. Активізація участі банків у кредитуванні інвестиційної діяльності підприємств: монографія. К.: УБС НБУ, 2013. 179 с.

- 64.Ставерська Т. О., Сідорова Т. О. Фінансове прогнозування і планування прибутку торговельних підприємств: монографія. Харків: ФОП Іванченко І. С., 2015. 141 с.
- 65.Управління ризиками банків: монографія у 2 томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [а ред. А.О. Єпіфанова і Т.А. Васильєвої. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. 283 с.
- 66.Фінанси підприємств корпоративного сектора економіки України: колективна монографія / Зимовець В.В., Даниленко А.І., Терещенко О.О. та ін.; за ред. В.В. Зимовця; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». К., 2019. 306 с.
- 67.Фінансові механізми антикризового управління: сучасні реалії та стратегічні орієнтири: колективна монографія / за заг. ред. А.С. Крутової. Харків: ФОП Іванченка І.С., 2018. 281 с.
- 68.Череп А.В., Кушнір С.О. Напрями забезпечення ефективності управління інвестиційною діяльністю в інноваційний розвиток підприємств машинобудування: монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 211 с.
- 69.Швиданенко Г.О.,Олексюк О.І. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: монографія. К.: КНЕУ, 2002.290 с.
- 70.Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: Практикум: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю. Кондрат, А.І.Якимів. Львів.: «Новий Світ-2000», 2019. 400 с
- 71.Financialrisk: manager hand book / Ed. byPh. Jorion. London: JohnWiley&Sons, 2003. 736 p.
- 72.Friedman M., Jacobson A., Schwartz A. Monetary History of the United States, 1867–1960. Priencet on University Press, 1971. 888 pages.
- 73.Graham J., Smart S. B. &Megginson W. L. Corporate finance: linking theory to what companies do. Mason: South-WesternCengageLearning, 2009. 1008 p.
- 74.Johnson G., Scholes K., &Whittington R. Exploringcorporatestrategy. PrenticeHall, 2008. 622 p.
- 75.Kostyuk A. M., Afanasyeva O. B., Lapina Yu. H. Financial Distress: Corporate Governance&Finacial Reporting Issues. Germany: Scholars' PressPublishing, 2014. 257 p.
- 76.MacLean L.C., Ziemba W.T.Handbook Of The Fundamentals Of Financial Decision Making (In 2 Parts). London: World Scientific Publishing Co Pte Ltd, 2013. 904 p.
- 77.Sterman, J. D. Businessdynamics: systemthinking and modeling for a complex word. Boston: Irwin/McGraw-Hill, 2000. 982 p.
- 78.Watson D. &Head A. Corporate finance: principles and practice. Edinburgh: Pearson Education Ltd, 2010. 506 p.

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
Інститут управління, технологій та права
Факультет управління і технологій
Кафедра фінансів, обліку і оподаткування

ЗВІТ

з переддипломної практики

(назва підприємства проходження практики)

Виконав (ла): студент (ка) _____ групи

Спеціальності 072

«Фінанси, банківська справа та страхування»

_____ підпис _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Перевірив: керівник практики від

університету: _____

(вчене звання, ступінь, прізвище, ім'я, по-батькові)

«__» _____ 20__ р. підпис _____

Керівник практики від підприємства:

_____ (посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

«__» _____ 20__ р. підпис _____

Київ 20__

Додаток Б

Зразок оформлення змісту ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1 ХАРАКТЕРИСТИКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «АБВ» ТА ЇЇ АНАЛІЗ	
1.1 Загальна характеристика ПАТ «Абв».....	4
1.2 Методика аналізу з обраної теми магістерської роботи.....	8
1.3 Аналіз балансу (Звіту про фінансовий стан) та оцінка ліквідності ПАТ «Абв».....	12
1.4 Оцінка фінансової стійкості ПАТ «Абв».....	15
1.5 Аналіз рентабельності ПАТ «Абв».....	17
2 НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «АБВ»	
2.1 Заходи щодо покращення фінансового стану ПАТ «Абв».....	19
2.2 Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю та шляхи його покращення.....	22
2.3 Напрями збільшення рентабельності ПАТ «Абв».....	24
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28
ДОДАТКИ.....	30

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1 ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ «БАНК»	
1.1 Загальна характеристика ПАТ «Банк»	5
1.2 Методика аналізу показників діяльності банків.....	8
1.3 Аналіз і оцінка якості кредитного портфелю банку ПАТ «Банк».....	12
2 ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ ПАТ «БАНК»	
2.1 Пропозиції щодо вдосконалення системи безпеки кредитної діяльності ПАТ «Банк».....	19
2.2 Вдосконалення управління проблемною кредиторською заборгованістю в ПАТ «Банк».....	24
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28
ДОДАТКИ.....	30

Додаток В

Приклад оформлення таблиць

Таблиця 2.1 – Доходи, витрати, фінансові результати та рентабельність діяльності ТОВ «АБВ» за 2020-2022 рр.

№ з/п	Показники	2020 рік	2021 рік	Відносне відхилення, %	2022 рік	Відносне відхилення, %
1	2	3	4	$5=(4-3)/3*100$	6	$7=(6-4)/4*100$
1	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	36360	55932	53,8	35264	-37,0
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	26312	43318	64,6	31758	-26,7
3	Валовий прибуток, тис. грн.	10048	12614	25,5	3506	-72,2
4	Рентабельність поточних витрат, % (3/2*100)	38,2	29,1	-0,2	11,0	-62,2
5	Інші операційні доходи, тис. грн.	708	515	-27,3	13197	2462,5
6	Адміністративні витрати, тис. грн.	5664	4465	-21,2	3452	-22,7
7	Витрати на збут, тис. грн.	3090	7668	148,2	2141	-72,1
8	Інші операційні витрати, тис. грн.	964	2559	165,5	9582	274,4
9	Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	1038	-1563	-250,6	1528	197,8
10	Інші фінансові доходи, тис. грн.	4	8	100	0	-100
11	Інші доходи, тис. грн.	0	836	-	0	-100
12	Фінансові витрати, тис. грн.	57	0	-100	0	-100
13	Інші витрати, тис. грн.	91	0	-100	37	-
14	Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	894	-719	-180,4	1491	307,4

Кінець таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7
15	Рентабельність реалізації, % (14/1*100)	2,5	-	-	4,2	-
16	Чистий прибуток, тис. грн.	557	-883	-258,5	1106	225,3
17	Рентабельність по підприємству, % (16/1*100)	1,5	-	-	3,1	-